

українських авіазаводів, створити нові робочі місця, залучити інвестиції в оновлення виробничого устаткування, а також збільшити податкові доходи державного і місцевих бюджетів. Відсутність же в умовах угоди чітких зобов'язань по розвитку виробництва літаків і комплектуючих на українських авіазаводах може привести до того, що ці заводи залишаться без роботи. А українські конструктори проектуватимуть літаки, які будуватимуться лише на російських виробничих потужностях.

Таким чином, на сьогодні питання поліпшення конкурентоспроможного стану українського авіабудування залишається відкритим і потребує значних інвестицій, державної підтримки, а також значних інноваційних впроваджень задля повноцінного розвитку і утримання гідних позиції на світовому ринку.

Література

1. Копчак В. Авіабудування: озброєний нейтралітет // Український тиждень – 2010. – № 45. – С.30-34.
2. www.credit-rating.ua – офіційний сайт рейтингового агентства «Кредит-рейтинг»

Вікторія Рожелюк

к.е.н., доцент,

Тернопільський національний економічний університет,
м. Тернопіль

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ОБҐРУНТУВАННЯ ЕТАПІВ ОРГАНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОБЛІКУ

Ринкові умови господарювання вимагають нових підходів до організації обліку як інформаційної бази для обґрунтування та прийняття ефективних управлінських рішень. Подальше вдосконалення організації обліку передбачає визначення і впорядкування етапів послідовності виконання єдиного процесу.

Узагальнення практичного досвіду та облікових доробок вчених-економістів та практиків дозволяє виділити такі етапи організації облікового процесу:

- перший – документування фактів господарського життя (створення облікових документів);
- другий – даних на рахунках обліку;
- третій – узагальнення інформації, відображеної на рахунках обліку;
- четвертий – формування звітних форм;
- п'ятий – аналіз діяльності господарюючого суб'єкта.

На першому етапі формуються первинні носії облікових даних, які несуть в собі інформацію, що використовується в різних підрозділах бухгалтерії. Ця інформація, як правило, надається на бланку встановленої форми, проте для реєстрації однієї і тієї ж інформації можуть використовуватися бланки різних форм. Таким чином, перед бухгалтером виникає проблема - визначити якісну однорідність інформації, що з різних джерел і в різний час. Для цього первинні документи мають бути формалізовані та стандартизовані з метою забезпечення автоматизованої обробки облікової інформації.

На першому етапі документуються факти господарського життя. Основою будь-якого факту виступає діяльність людей, що викликали факт господарського життя. Але факт, як правило, оформляється документом і формулюється в ньому. Іноді цей етап називають первинним обліком, який включає відображення, обробку і

рух первинних документів від їх створення до здачі в архів. Для логічного осмислення видів облікових робіт, їх зв'язку з етапами організації бухгалтерського обліку необхідна додаткова класифікація документів, пов'язана з класифікацією видів облікових робіт, так і етапами організації бухгалтерського обліку.

На основі вивчення і аналізу практики організації бухгалтерського обліку розроблена класифікація первинних документів, що дозволяє характеризувати і групувати документи по діях, на підставі викладеної в них інформації.

Другий етап забезпечує відображення облікових даних в системі рахунків згідно з робочим планом, який враховує технологію та організацію діяльності підприємства згідно з обраною обліковою політикою.

Особливістю третього етапу є вибір форм обліку та узагальнення інформації (відображеної на рахунках) в головній книзі. Підвищення якості облікових робіт на даному етапі безпосередньо залежить від професійних навиків облікових працівників та способу обробки даних з допомогою пакетів прикладних бухгалтерських програм.

На четвертому етапі облікова інформація трансформується у форми звітності, які стандартизовані відповідно до чинного законодавства України. Регламентація звітних форм базується на основі ПСБО основою розробки яких є Міжнародні стандарти фінансової звітності, загальноприйняті країнами світового економічного простору.

У фінансовій звітності повинна міститися інформація, що задовольняє різні потреби користувачів звітності. Інформація у фінансовій звітності повинна відповідати певним якісним характеристикам, якими є: зрозумілість, доцільність, достовірність тощо. Проте в різних країнах форми фінансової звітності розрізняють як за складом показників, так і за розташуванням та послідовністю основних розділів.

Такий підхід до формування звітної інформації сприяє покращенню інвестиційного клімату вітчизняних господарюючих суб'єктів та їх зарубіжних бізнес-партнерів, робить конкурентоздатними їх продукцію, роботи та послуги на міжнародних ринках збуту.

Структура річного звіту дозволяє учасникам ринкового процесу на п'ятому етапі організації обліку проводити аналіз господарської діяльності підприємства в частині його ліквідності, платоспроможності, кредитоздатності, фінансової стійкості, рентабельності активів та капіталу, що забезпечує підприємству у ринковому середовищі прибутковість та ефективність розширеного відтворення його виробничих, фінансових та інвестиційних потужностей. Якість аналізу діяльності підприємства залежить від стану інформаційної бази, як сукупності впорядкованих даних, необхідних і достатніх для аналітичних досліджень. Основними умовами якісного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств є: наявність необхідної інформаційної бази; висока достовірність даних інформаційної бази, високий рівень кваліфікації аналітиків, наявність розроблених методик для аналізу і ін.

Таким чином, належна організація облікового процесу як основа інформаційного забезпечення системи управління дозволяє отримувати дані про планові і фактичні параметри роботи підприємства в умовах ринку для прийняття ефективних управлінських рішень.

Література

1. Голов С.Ф. Бухгалтерський облік та фінансова звітність за міжнародними стандартами: практ. посібник. / С.Ф.Голов, В.М.Костюченко. – К.: Лібра, 2004. – 880 с.
2. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” № 996-XIV від 16 липня 1999 р. [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=996-14>

3. Кузьмінський А.М. та ін. Організація бухгалтерського обліку, контролю і аналізу: Підручник / А.М. Кузьмінський, В.В. Сопко, В.П. Завгородній; За ред. А.М. Кузьмінського. – К.: Вища шк., 1993. – 223 с.

Тамара Рудинская
к.э.н., ст. преподаватель,
Казахский агротехнический университет им. С.Сейфуллина,
г. Астана, Казахстан

УПРАВЛЕНИЕ РИСКОМ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ

В настоящее время в литературе встречаются два подхода к определению риска. В рамках первого подхода исходят из результата события, а риск рассматривается как возможность или угроза отклонения результатов конкретных решений или действий от ожидаемых. В рамках второго подхода рассматривается сам феномен риска как действие, направленное на достижение определенной цели, связанной с элементами опасности, угрозой потери или неуспеха. [1]

Учитывая преимущества и недостатки приведенных определений, нам представляется, что, исходя из сущности экономической деятельности, риск следует трактовать как категорию, выражающую отношения между людьми в процессе их экономической деятельности, когда ее результаты в силу объективных причин являются неопределенными. Риск является объективной экономической категорией и присущ всем видам экономической деятельности независимо от того, каким способом осуществляется эта деятельность.

Особенности рисков в сельскохозяйственном производстве связаны с его специфическим циклом и трудностью внесения изменений в уже предпринятые действия, слабыми позициями производителей на рынке, большой непредвиденностью условий производства. Главную угрозу составляет материальный риск, связанный с естественными условиями, главным образом атмосферными. Технический прогресс создаёт возможности для более широкого противодействия такого вида рискам.

Значительно большей угрозой для сельскохозяйственных производителей является риск, связанный с принятием ошибочных решений, риск сбыта. Риск производственного предприятия, к которому относится сельскохозяйственное предприятие, имеет свой источник в недостатке знания о будущем состоянии окружения.

Для изучения влияния рисков на деятельность предприятий необходимо их классифицировать. Если определять риски с позиций методологии общесистемного подхода, то в основе классификационной схемы видов риска в деятельности структур агропромышленного комплекса лежит сфера возникновения, в соответствии с которой риски подразделяются на внешние и внутренние. Внешние риски не связаны непосредственно с деятельностью самого предприятия. К этой группе относятся: политико-правовые; социальные; экономические; научно-технические; экологические; погодные и биологические риски. Внутренние риски включают риски производственной и воспроизводственной деятельности, риски в сферах обращения и управления. Эта группа рисков зависит от деятельности предприятия, его менеджмента. [2]

С помощью приведенной классификации можно не только перечислить все факторы и виды риска, но и создать определенную систему, которая позволяет не пропустить отдельные факторы при анализе совокупного риска сельскохозяйственного предприятия.

В процессе анализа хозяйствующему субъекту необходимо не только выявить